

List ljudstvu v poduk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in volja s poštno vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 2 glđ. 50 kr., za pol leta 1 glđ. 30 kr., za četrt leta 65 kr. — Naročnina se pošilja upravnilstvu v tiskarni sv. Cirila, koroške ulice št. 5. — Doležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobó se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr. Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za ognanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat, po 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Slov. rodoljuba razmišljanje.

Tako tedaj! Naši slovenski poslanci so se razcepili v državnem zboru; doslej pa so se nahajali vkupaj, v »klubu konservativcev!«. Nekateri so ostali zvesti svojemu klubu, čakajoč, kak veter bo pihal od vlade za Slovence, drugi pa bodo stopili v opozicijo, ali vladi nasprotno stranko. Vpraša se, kaj je bilo boljše? Nekateri listi so na vse grlo pozdravili korak poslancev, ki so dali konservativcem slovo. Mi se pa z njimi — clara pacta, boni amici — nikakor ne strinjamo in menimo, da nismo sami, da imamo ljudstvo za seboj. Pri nas Slovencih so razmere take, da ne kaže vladi kazati rogov, dokler še količkaj sodi drugače. Kaj narodu češkemu, če je v opoziciji, nima ničesar zgubiti! Šole ima popolnoma narodne, celo srednje in vseučelišče, uradnje se v češkem jeziku, in uradniki, ki niso veščji češčine, so tam nemogoči.

A drugače je pri nas. Mi še niti vseh ljudskih sol nimamo svojih, srednje nobene popolnem, o vseučelišču se še nam pa sanjati ne sme; uradnike trdoslovenske, posebno politične, pa lahko skoraj preštejemo na prstih svojih rok. Naj se pa pri teh žalostnih razmerah naših še hudo pritiska na nas od zgoraj, kakor se je godilo za prejšnjih liberalnih ministerstev, kje potlej smo? Narod naš še ni politično tako goden, kakor češki. Ko bi na Češkem vlada poskušala s hudim pritiskom v narodnih zadevah, slabo bi naletela; zakaj narod češki je že do cela probujen, neomahljiv, ter ne bo niti za las odstopil od svojih narodnih pravic. Kaj takega ni pričakovati pri našem narodu, v to ga še moramo vzgajati. Zato mu pri današnjih razmerah več koristimo, ako ga ne postavimo na hojišče zoper vlado, ampak ostanemo v zvezi s stranko, ki ne nasprotuje ravno načelom našim in težnjam, in se še vrh tega sporazumlja z vlado. Vidimo, kako se prezirajo Čehi, odkar so v opoziciji, da si ravno jih je štirikrat več, kakor Slo-

vencev; nas pa ne bi samo prezirali, ampak zatirali. Do zdaj nam vsaj drobtinice padajo od vladne mize, potem se pa teh ne bode.

Ako se pa vsi slovanski poslanci, razun Poljakov, ki se nočejo bratiti z nami, združijo v en klub — slovanski, utegnejo šteti okoli 60 mož. Res lepo število, pa kaj, da ne bo merodajno v parlamentu, posebno ne zavoljo po pravici razupitih Mladočehov! Vrh tega je treba pomniti, da se poslanci posameznih slovanskih plemen ne bodo strinjali v svojih težnjah, svojih načelih. Slovenski poslanci imajo geslo: »vse za vero, dom cesarja«, v svojem programu imajo pred vsem versko šolo, husitizmu vdani Mladočehi so pa nasprotniki verski šoli. Torej hočejo slovenski poslanci najvažniši faktor svojega programa, vero namreč, prezirati, kakor so to storili že v svoji »izjavi«? Ako storijo to, tedaj niso pravi zastopniki svojih volilcev. To ni »popularno«, to ni slovensko, kajti narod naš je veren in želi poslancev, ki se bodo potegovali za njihov najdragocenejši zaklad, za vero. Trditi smemo, da več loči slovenski narod od mladočeškega, kakor od konservativnih Nemcev, ker nas loči od prvih — vera. Le-ta pa mora in mora prešinjati vse privatno in javno, torej tudi politično življenje toli vernega ljudstva slovenskega. Zato veselo pozdravljamo one slovenske poslance, ki so ostali zvesti klubu konservativcev. Ravnali so modro in narod svoj obdržali so si za seboj. Tako sodimo, g. urednik, pri nas v Ptujskem okraju, sicer pa vam in vašim bralcem želimo vesele praznike. C.

Beri pa stori.

Mnogo je še takih kmetov, takozvani nemsutarji, kateri še druge radi zasramujejo, češ, časnike brati je za gospode, nikar pa za kmeta, on se naj pluga drži; slovenski časniki in bukve sv. Mohorja so njim zadnja briga. Najbolje, da take ljudi pri miru pustimo, saj

nemškutar pa pijanec se le takrat predrami in izpre obrne, ko se mu posestvo obrne.

Gotova resnica je, da ravno kmet mora se veliko učiti, dobro računati in skrbno delati, če hoče od svoje posesti dobiček imeti. Oglejmo se najpoprej na naše vrte, travnike, hleve, gnojšča in njive in pokazalo se bo, kakošni da smo, in koliko vednosti je treba pri umnem gospodarstvu.

Drevje nas vedno razveseljuje in k novemu življenju obnja. O pomladi nas lepo cveteče drevje razveseljuje, na obnebe ugodno upljiva, po njegovem cvetju si bučelica sladko strd nabira, drvo je pticam v zavetje in kolikokrat je že drevje zabranilo, da se ogenj ni dalje širil! V jeseni nam pa drevje dober sad prinaša. Vsaki celo priprosti kmet, če le veselje ima, si lahko svoje posestvo vzboljša, ter si nasadi zdrava, močna mlada drevesa s primernimi sortami, ki so za tamošnje zemljo ugodna, ter si za-se in za svoje naslednike naloži najboljšo glavnico.

Pri občinski seji stavljal sem nasvet, naj bi zdaj, ko imamo vendar čas, vložili prošnjo na kmetijsko družbo, da bi nam potovalni učitelj razlagal in učil o sadjereji, pa glejte, brž mi dva nemškutarja rečeta: Ali bi nas ne bilo sram, da bi nas hodili gospodi učiti, kako se drevje sadi, to že vsaki zna itd.

Ker takih ljudi po deželi ne majnka, ki o umni sadjereji nič ne razumejo, učiti se pa nočejo, zato človeka kar srce boli, če pogleda v vrt tako zanikernega kmeta.

Če je kako drevo vsadil, je brez kola, krivo raste, je z mehkom obraseno, veje so tenke in šibke, katere lahko burja in sneg polomi, škorjo poglodajo zajci, veje, katere so požagane ali pa kar posekane, imajo dolge suhe strclje, vsled česar začne drevo trohneti; okoli debela raste trava in divji obraski leto za letom, po vejah je polno mrčesje zalege in gosonice potem sad (cvetje in listje) požró in še skrbnemu sosedu škodo delajo. Postaja zoper mrčese je pa večjideli tiho, na potrpežljivem papirju. Takih žalostnih prikaznij še žal, da prepogosto najdemo in od takih navadno slišimo, da drevje noče rasti in ne da nobenega dobička. Oglejmo si pa vrt kmeta, ki se ni nikoli v gospodarskih solah učil, pa skrbno bere »Slov. Gosp.« in bukve sv. Mohorja o sadjereji in je rad poslušal nauke domačega učitelja ali pa potovalnega učitelja.

Najtolje je, da si vsak posestnik sam drevesca izgoji, ker potem le malo stanejo in iz lastne skušnje mi je znano, da doma v zgojeno drevje vedno bolje raste, kakor tisto, ki ga od drugih krajev naročimo. Da si kmet kakih 200 drevesec odgoji, zato je le majhno prostora potreba. Glavna reč pri drevju je, da si oskrbimo zdravo seme, in zemljo dobro pripravimo, da si močne divjake zredimo. Seme si oskrbimo iz ostankov ali pa se pri stiskalnicah stisnjene tropine prečinijo in seme posuši. Seme po štacunah kupovati je veselej nevarno. Če si prisiljen od ptujega prodajalca seme kupiti, tedaj glej, če je seme, ko se prereže, popolno bele barve, mora biti sladkega, brez vsakega drugega okusa; če nima teh lastnostij, tedaj gotovo ne vskali. Seme se mora po vseh svetih vsejati in če ga hočeš s pomladi sejati, mora se čez zimo seme v moker pesek in sicer eno plast semena in eno plast peska nasuti, čez zimo pa v suhi kleti hraniti in posoda se mora dobro zakriti, sicer ga rade miši izluščijo. Tako seme čez zimo izcimi in s pomladi se na gredo poseje. Zemlja mora biti dobro zrahljana, globoko prekopana in leto poprej dobro pognojena. Divjaki morajo biti precej redki in politi jih moramo večkrat opleti. Dobro oskrbovani enoletni divjaki so močni dovolje, da se drugo leto pocepijo in v drevesnico posadijo; najbolje pa je jih po letu okulirati. Kako se cepi

in požlahtujeno drevje oskrbuje, ni mi potreba razlagati, kajte take jako dobre članke je »Slov. Gosp.« že večkrat objavil. Največji dobiček daje kmetu dober travnik; kdor ima dosti sladke krme, zamore živino vspešno rediti, in živinoreja je glavni steber v kmetovalstvu. Če nam je biti odkritosrčnim, moramo pripoznati, da za travnike premalo skrbimo.

Najslabši travnik je tisti, kjer se voda ne odteka, tam raste mah in kislava trava. Najpoprej je potreba, da tak travnik vsušimo to je napravimo jarke in vodo odpeljemo, potem mah iz brano zvlačimo ter s semenom posejimo in kolikor mogoče s kompostom pognojimo. Marsikateri mi bo rekel kako naj gnojim travnik saj še za njive mi vedno gnoja majnka. Res je, da z gnojem se tam, kjer je dosti polja, ne morejo travniki gnojiti pa kompost, lahko napravimo in sicer tako-le: ko zemlja pomrzne, se zvozi ova zemlja, ki smo jo iz jarkov zmetali na kup in nekaj gnoja, plevela, cestnega blata, blata iz ribnikov primeša in čez pol leta se kup premeče in drugo zimo po travniku razvozi; tako pognojen in popravljen travnik daje do štirikrat več krme. F. P.

Cerkvene zadeve.

Usmiljeni bratje pokrajine Graške.

(Dalje in konec.)

Z dovoljenjem duhovske in deželne višje oblasti ustanovila se je zdaj v Gradcu posebna pokrajina (provincija) usmiljenih bratov. Za poglavarja ali provincijala izbrala si je svojega brata, preč. gospoda Kasijana Marijo Gasser, mešnika, Tirolca, doktorja sv. bogoslovja. Pod njegovim vodstvom so svetli cesar meseca julija leta 1883 obiskali bolnišnico usmiljenih bratov v Gradcu ter so bili s to napravo tako zadovoljni, da so preč. patru provincijalu podelili viteški križec svojega Franc-Jozefovega reda. Ko je vrhovni poglavar (general) vsega reda usmiljenih bratov v Rimu obnemogel, izvolili so si našega bivšega provincijala br. *) Kasijana za njegovega namestnika ali vikarija in po generalovi smrti za vrhovnega poglavarja (minister generalis) vesoljnega reda. V tej službi bil je pri zadnji volitvi zopet potrjen za dobo šestih let. V Gradcu so si pa razni samostani te pokrajine usmiljenih bratov izvolili za provincijala čast. brata Emanuela Marijo Leitner, ki to važno službo še zdaj opravlja. To ti je izvanreden, od Boga posebno nadarjen mož. Rojen v Briksnu na Tirolskem dne 30. junija 1845 je stopil v red usmiljenih bratov kot 17 let stari dijak. Dne 13. novembra 1863 opravil je slovesne redovske obljube. Potem ga ovodobni prijor o. Žiga pošlje v Inomost, da se na tamošnjem vseučilišču izšola za zdravnika-ranocelnika. Dne 2. decembra 1868 dovršil je tam svoje šole ter se je povrnil v Gradec kot zdravnik za samostansko bolnišnico. Tam deluje zdaj ravno 25 let. Bog je čudovito blagoslovil skromno delovanje mladega zdravnika, ki je kmalu dosegel v bolnišnici častno službo nadzdravnika. Najnevarnejše operacije so se mu posrečile in za njegovim nožem je vsaka rana hitro zacelila. Zato so ga bolniki, bogati kakor ubožni, prosili in nekako silili, da je začel tudi znotranje bolezni vračati. Za Bogom dajem čast. o. Emanuelu očitno zahvalo, da sem ozdravel od bolezni, ki me je bila leta 1878 prisilila izpreči iz duhovske službe in se podati v časni pokoj. Kdo neki ne bi imel zupanja do zdravnika, katerega je pokojni milijonar, ba-

*) Br. pomeni „brat“, latinski frater. Tako se ostalemu svetu nasproti imenujejo vsi usmiljenci, tudi oni, katerim doma gre naslov „očetov“ ali patrov. Pis.